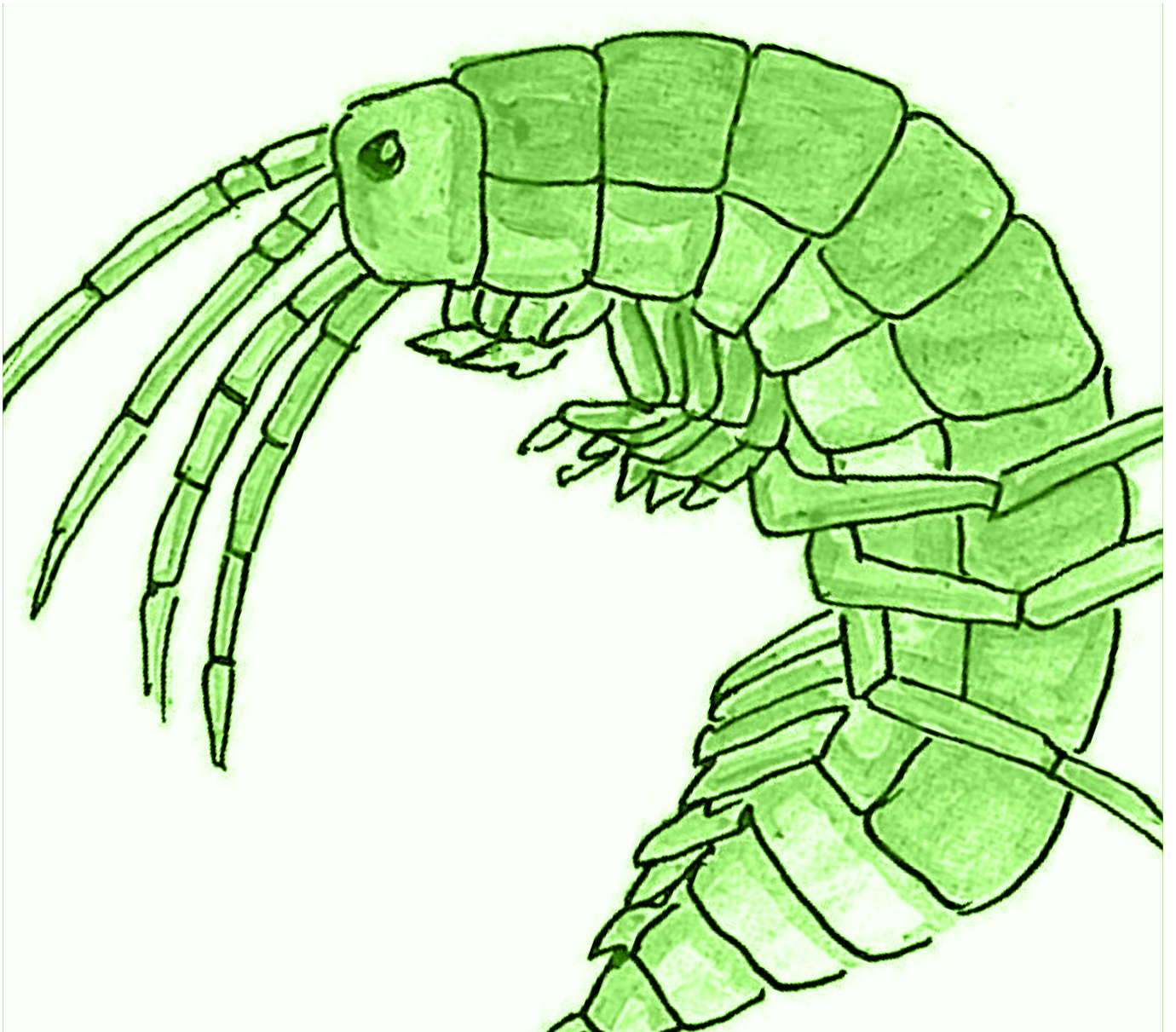

Natur | 2

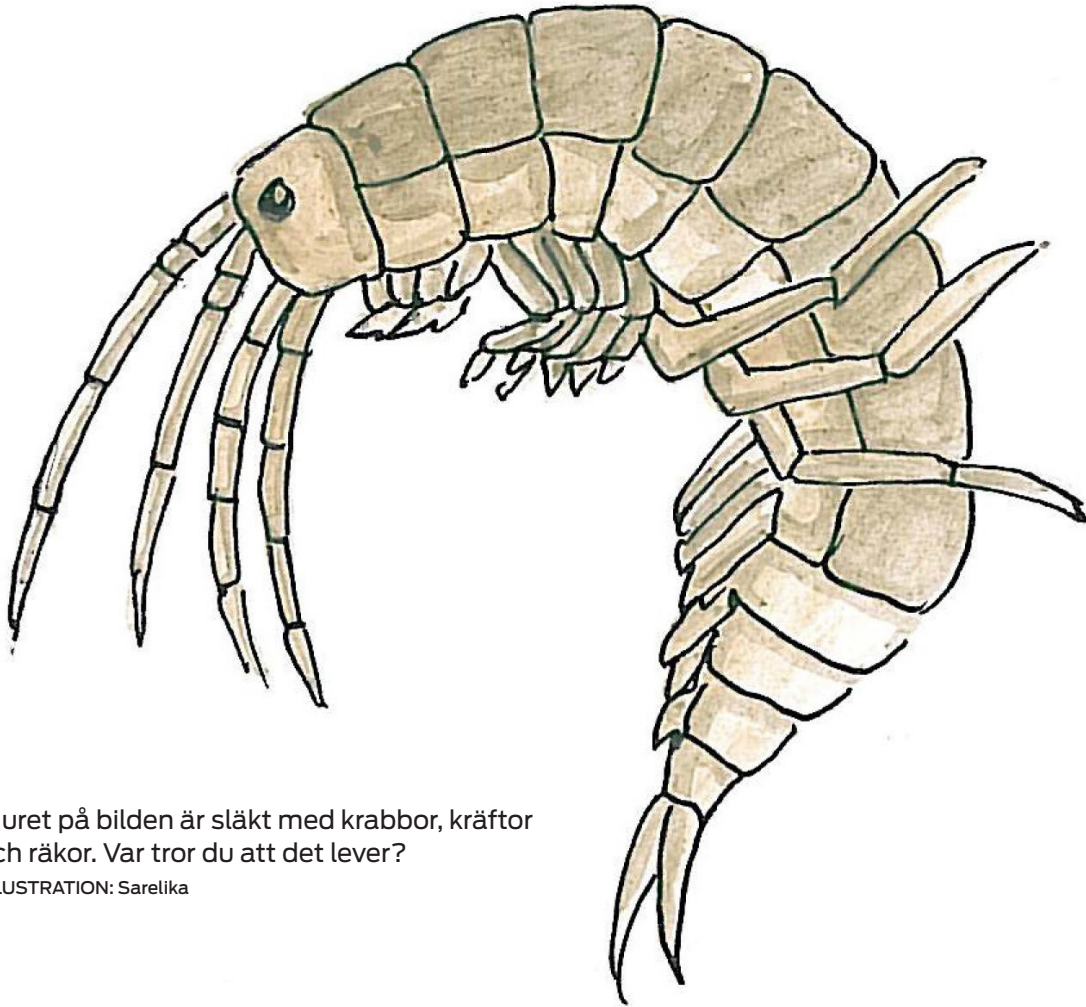
Vitmärsla

UPPDRAG / FAKTATEXT / NIVÅ 2

Natur | 2

Vitmärla

Djuret på bilden är släkt med krabbor, kräftor och räkor. Var tror du att det lever?

ILLUSTRATION: Sarelrika

1.

Titta på bilden och fundera över de här frågorna. Ni kan fundera själva eller diskutera med varandra, men ni måste inte kunna svaren. Ni har ungefär 5 minuter på er.

- Har du sett det här djuret i havet eller i en sjö?
- Vanligtvis lever det här djuret i riktigt kalla hav. Hur tror du att det hamnade här?

2.

Läs texten om vitmärlor.

Använd er själva eller material ni hittar i naturen och visa hur en vitmärla ser ut. Ni har ungefär 15 minuter på er.

3.

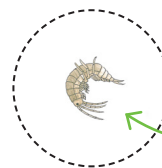
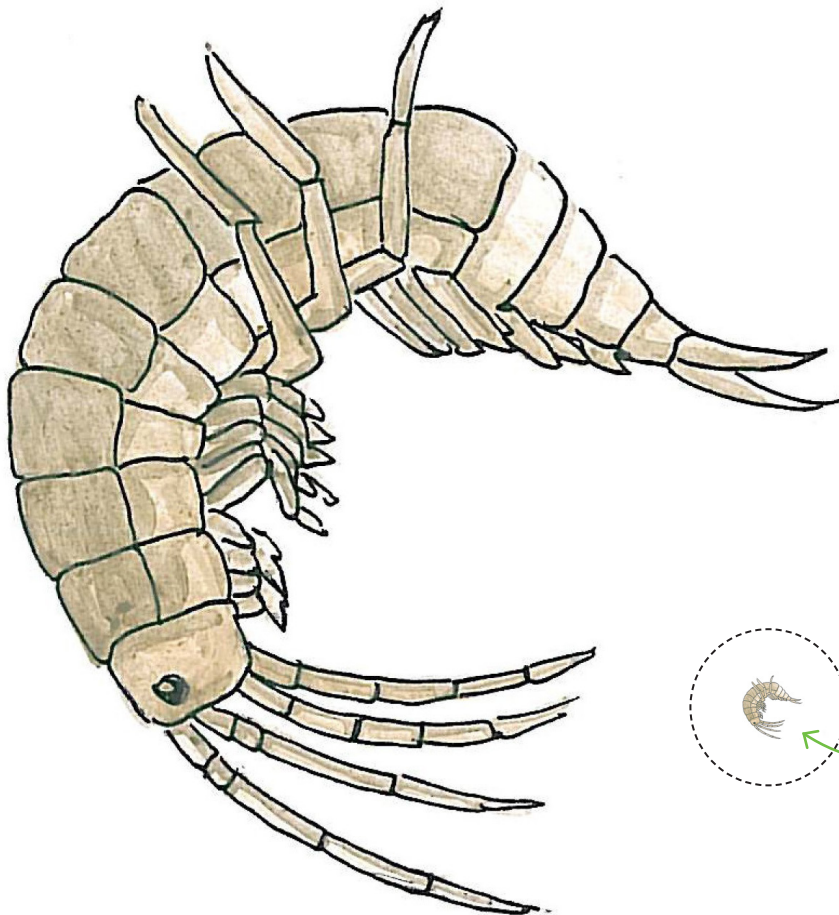
Presentera er vitmärla för de andra och berätta om den.

I presentationen, svara på följande frågor:

- Vad heter det här djuret?
- Hur kan vi känna igen det? Visa hur stort det är.
- Hur har det hamnat i Östersjön?

Natur | 2

Vitmärla

Naturlig storlek
8 millimeter

Vitmärlan kom till Östersjön för flera tusen år sedan. Den anpassade sig när vattnet blev varmare och finns fortfarande kvar här. ILLUSTRATION: Sareliska

Djuret ni ser på bilden är ett kräftdjur som kallas **vitmärla**. Vitmärlan lever i kalla hav men också i Östersjön och en del sjöar under högsta kustlinjen.

Vitmärlan är mindre än många andra kräftdjur i havet (till exempel räkor, krabbor och kräftor). Den blir bara åtta millimeter lång och är nästan lite genomskinlig. Vitmärlan har 14 (fjorton) ben och kroppen är täckt av små sköldar. Sköldarna skyddar den och gör att den kan böja sig. Längst fram har den två långa antenner.

Allting
under **HÖGSTA
KUSTLINJEN** låg
under vatten efter den
senaste istiden. I Höga
Kusten är högsta kust-
linjen nu 286 meter
över havet.

Kartan till vänster visar hur havet såg ut här när vitmärlan kom till Östersjön. Ni kan jämföra med kartan bredvid. Den visar hur Östersjön ser ut idag. GRAFIK: Rosanna Telaranta

Vitmärlan finns nästan överallt i havet. Den kan leva ända uppifrån ytan ner till 80 (åttio) meters djup. Den finns på mjuka bottenar med mycket lera och sand. På varje kvadratmeter botten finns det fler än 1 500 (ett tusen femhundra) vitmärlor! Vitmärlan äter mest plankton. Eftersom vitmärlan är så liten lever den ganska farligt – många andra djur i havet är beroende av den som föda.

Vitmärlan kom till Östersjön när isen smälte efter den senaste istiden. Eftersom marken hade blivit nedtryckt av inlandsisen satt Östersjön ihop med andra hav. Vitmärlan är en ishavsart. Den kom till Östersjön från Norra ishavsområdet. Genom landhöjningen har det nu blivit land mellan Östersjön och Norra ishavsområdet. Vattnet i Östersjön har blivit varmare, men vitmärlan har anpassat sig och finns fortfarande kvar här.

På kartan ovan kan du se hur havet såg ut när vitmärlan kom till Östersjön.

En **ISTID** är en period när det är så kallt att stora delar av jorden täcks av is. Isen smälter inte bort helt ens på sommaren.

LANDHÖJNING uppstår där det funnits inlandsis. Isens tyngd tryckte ner jordskorpan, som nu långsamt höjer sig igen.